

SKENDER DRINI

**NJEREZIT
DHE DETI**

roman

81H-31

876

SKËNDER DRINI

NJERËZIT DHE DETI

roman

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

I

Shefi i kuadrit i numëroi profesionet që kishte ndërruar dhe ndërmarrjet ku nuk kishte zënë vend. Diç kërkonte me ngulm me librezën e punës, duke e vërtitur nëpër duar dhe duke ngritur sytë nga Deni, sa për ta ndezur më shumë. E tërhoi! Vështrimi i tij shprehte dyshim dhe mosbesim. Qe korrekt, po i ftoh-të. Ishte një burrë i dobët dhe i bardhë në fytyrë. Edhe duart i kishte të bardha. Ishte përjashtimi i vetëm i atij vendi me diell dhe me det.

Deni e shkarkoi me humor gjithë zemërimin mbi kravatën e hollë të shefit të kuadrit. Në peshkim atë e quanin «Kravata e ngushtë».

— Pastaj ke këtë ndërprerjen...

— Pse duhet gjithë kjo biografi? — nuk iu durua më Denit.

— Pesë profesione dhe asnjë profesion! — tha shefi i kuadrit sikur të kishte zbuluar ndonjë komplot.

Nuk e priste këtë. Kishte ndërruar punë dhe ndërmarrje, po kudo diçka kishte mësuar. Madje diku kishte kërkuar dhe rrugë të reja. E mbanin për të shkaktët dhe këtë duhet ta dinte edhe shefi i kuadrit. Ata njiheshin.

— Kush thotë që nuk kam asnjë profesion? — e ngriti zërin Deni.

— Kjo! Kjo është gjithçka! Këtu janë rregulli, shkenca, disiplina, organizimi, shteti... — gati sa nuk i ngriti një himn librezës së punës shefi i kuadrit.

Deni zgjati dorën si i hutuar, po tjetri e mbuloi me pëllëmbë librezën. Ai jetonte tani çastin e madh të marrjes së njerëzve në punë. Përpara tij shpalosej jeta e njerëzve, ku ai hynte me përgjegjësi të madhe, vetëm me ligje dhe rregullore. E zgjaste sa mundte takimin e parë me njerëzit dhe donte që ata të bindeshin patjetër se puna fillonte nga ajo zyrë. Nuk mund të kishte punë pa atë zyrë! Ajo ishte hallka kryesore në ingranazhet e mëdha të shtetit.

Deni psherëtiu. Iu duk se ai tjetri ia kishte bërë librezën e punës më të shenjtë se nënën e tij! Iu kujtua doktor Marku dhe formoi një përshtypje të shtrembër për shefin e kuadrit. «Shefat e kuadrit janë ziliqarë...» — i kishte thënë ai. «Ndonjëri nga shefat...» — ishte përgjigjur Deni. «E di pse janë ziliqarë ata? Se përmes duarve të tyre përshkohen dekorimet, rruget për jashtë shtetit, ngritjet në përgjegjësi», — kishte vazhduar mjeku.

Ai që kishte përpara nuk ishte ziliqar, po diçka tjetër që nuk po arrinte ta merrte vesh.

— Pse u ktheve sërish në det? — ndërroi tonin shefi i kuadrit.

T'i thoshte që i ishte zgjuar malli i detit si një vegim krejt i papritur dhe që e kishte bekuar atë thirrjen që kishte bërë peshkimi për specialistë?

— Iu përgjigja thirrjes suaj! — tha shkurt Deni.

— Vendet për saldator dhe motorist u zunë nga ak-

5
sionistët që erdhën përpara teje. Mbetet të punosh vetëm si peshkatar, po me gjithë ato profesione që ke ti...

— O Zenel! Ne njihemi! — e theu me të ashpër etiketën zyrtare Deni.

— Duhet biseduar me nëndrejtorin... — shefi u ngrit pa mbaruar fjalën. Deni i preu rrugën.

— Do të flas me nëndrejtorin, pra...

Deni e pa me sy të keq. Kishte vendosur të punonte në det dhe do të punonte në det!

— Quaje të mbaruar këtë punë! Eja nesër...

Deni zbriti shkallët e ndërmarrjes duke mbajtur nëpër gojë «Krvatën e ngushtë» i hutuar pas atij mëngjesi të gjallë me rrëmujën e gëzuar të shkarkimit të peshkut. Përpara magazinave thërrisnin, shkonin e vinin me arkat në duar, binin boritë e makinave si në ditët e një gjahu të madh. Në të vërtetë vendi përpara magazinave ishte epiqendra e zhurmës së qytezës dhe nuk kishte të bënte shumë me gjahun e madh dhe gjahun e vogël.

— Asgjë! Anijet erdhën pothuaj bosh... — i tha një nga shoferët.

Dikush e tërhoqi nga fundi i xhaketës.

— Riqo... — pëshpëriti Deni me një ndjenjë kënaqësie të thellë. Me të parë djalin, ai e hodhi pas shpine shefin e kuadrit. I përkëdheli flokët e shpeshtë dhe të ngatërruar që kishin shkëlqimin e mermerit të zi. E kapi për flokësh dhe ia ktheu fytyrën nga vetja.

— Çkemi? Ishe te nëna?

— Plasi më rrjetat... — tha Riqoja si ndonjë i rritur. E kishte për të ëmën që punonte aty. Vetëm atë kishte. I ati i kishte vdekur nga një tumor.

— Nuk të shoh të gëzuar...

— E pat! Ajo ta hodhi me një tjetër! — tha Riqoja duke i nxjerrë fjalët me zor ngaqë Deni ia kishte shtrembëruar kokën,

— Ku e pe? — u bë serioz Deni.

— Qeshin dhe lëpijnë akulloret! Ajo duhet vrarë...

— tha Riqoja duke fryrë gjoksin si një kreshnik i dalë nga moda.

— Shkojmë! — tha Deni. Ai i futi krahun djalit për t'i dhënë ngjyrën e shakasë zemërimit që po i ndizej.

I gjetën të dy mes njerëzve që shtyheshin për të marrë akullore. Rasha ishte mbështetur pas murit, e kishte thyer njëren këmbë dhe taka e hollë e këpucës së saj gërvishte me njëfarë spitullimi murin e dyqanit të stofrave.

«Ç'zakoni poshtë! Lëpihet dhe rri me një këmbë si lejlek!» — mendoi Deni dhe i ra lehtë në shpinë atij djalit.

— Urdhëro? — u kthye tjetri me njerëzi.

— Avullohu! — i pëshpëriti Deni.

— Nuk marr vesh...

— Avullohu! Mbathja!

Tjetri e pa me hutim Rashën. Ajo e përplasi fundin e akullores me zemërim dhe bëri nga Deni, po Riqoja i preu rrugën.

— Mbathja! Mbathja! — i tha ai me zemërim.

— Me ç'të drejtë? Kush ju pyet ju? — e humbi Rasha, që nuk dalloi asnjë ndryshim mes Riqo jevgut dhe Denit. Ajo i rrotulloi sytë nga ata që ishin aty dhe iu morën mendtë nga turpi.

— Ç'doni? Kush jeni ju? — pyeti ai që shoqërohej me Rashën. As ai nuk dalloi asnjë ndryshim mes Denit dhe Riqos.

— Mbathja! — u kreshpërua Riqoja.

Tjetri kërkoi një shpjegim nga turma, po nuk gjeti mbështetje. I thanë më mirë të largohej. A nuk e shihte Denin? Të hante të gjallë...

— More... Edhe sikur të jetë vetë djalli, nuk lëviz!
— tha ai që shoqërohej me Rashën duke kërkuar me sy ndonjë polic.

Rasha e shtyu lehtë.

— Të lutem ik! Është i dehur... — i tha për ta zburur. Pastaj iu kthye Denit, nuk do t'ia harronte kurrë atë që i kishte bërë.

Deni tani kishte tjetër punë. Po blinte akulloren e Riços.

— Mbathja në shkollë! Këtej e tutje nuk dua të di më nga lëpihet Rasha... — i tha duke i zgjatur akulloren.

Përreth qeshën. E dinin që Deni vdiste për Riçon. E panë të përkëdhelte djalin dhe me kaq ia harruan harbutërinë.

Rasha me atë tjetrin u ndanë.

— Ai është njëfarë fodulli dhe asgjë tjetër... — i tha ajo duke i dhënë dorën. Foli me zë të lartë për ta dëgjuar Deni.

Deni nuk e kishte mendjen tek ajo. Përkëdhelte Riçon.

— Vagabondazh... — hodhi një fjalë njëri nga turma.

— Asgjë! Vetëm një shaka... — e mbytën zërin e tij.

Rasha kishte qëndruar pak përtej. I mbante lotët me zor. Deni bisedonte tani sikur të mos kishte ndodhur asgjë me njërin nga shoferët e urbanit. «Është harbut... Është plot me vetveten...» — mendoi me dhimbje Rasha. Asaj iu kujtua i ati. Do ta merrte vesh dhe do të përmbyste shtëpia. Ishte e dyta herë që Deni bënte po këtë skenë. Në të dy rastet e kishte turpëruar me shokët që kishte pasur në fakultet. U kishte dhënë shkas të mendonin se ajo kishte mbetur një malësore e nënshtruar. Po të mos ishte i ati, ajo do ta përmbyste dheun aty tek akullorja. I ati nuk e donte Denin. Sipas tij ai nuk kishte bërë prokopi askund. «Ai që nuk zë vend në një punë, nuk zë vend as me një grua...» — i kishte thënë njëherë si në kalim Rashës.

Deni përshkoi restorantin dhe doli në verandën që shihte nga deti. Në një tryezë andej nga fundi rrinte doktor Marku.

— Ti je kaluar! Kur s'të pëlqen më një punë, të servirin tjetrën! — i tha mjeku me të qeshur. Nuk ishte në humor të mirë.

— Lëre, se na plasi shpirtin «Kravata e ngushtë», — tha Deni. Ai i tregoi me pak fjalë takimin me shefin e kuadrit.

— Zeneli nuk është nga ata që të kam folur unë. Është tjetërsoj! Nuk e di as unë si është... Ç'do të pish?

Deni nuk donte gjë. Marku tha diçka për sezonin e varfër që po fillonte. Plazhi ishte pothuaj i shkretët.

— Nuk ka ardhur as plaka e detit, as profesori... — buzëqeshi Deni.

— As ajo me kostum të bardhë... — e ndoqi po ashtu mjeku.

Deni i bëri me dorë të heshtte.

— Pra, ti po kthehesh prapë në det?

Tani sytë e mjekut ishin më të kaltër se zakonisht dhe flokët e verdhë e kishin marrë ngjyrën e okrës. Ky ndryshim ishte një skerc i dobët i diellit në perëndim, që mund të luante me ngjyrën, po nuk mund ta prishte butësinë e fytyrës së mjekut.

Çfarë t'i thoshte? Puna në det i shkante natyrës së tij të trazuar dhe të shkathët. Pastaj rrëmbimin e kishte të përbashkët me detin, qetësinë e kishte të përbashkët me detin...

— Që kur kam ikur më rri mendja vetëm aty. Nuk i shoh dot peshkatarët, kur kthehen në mëngjes, nuk i shoh dot anijet... Jam bërë ziliqar!

— Prapë ke për të ikur! Ti nuk zë vend! — foli me bindje mjeku.

Tjetri u inatos dhe ndezi cigaren.

— Ke dëgjuar? Na erdhi mallkimi i ri i papës... — ndërroi bisedë mjeku. Ai e kishte fjalën për figurinat e shenjtorëve dhe kryqet prej materiali plastik që kishte nxjerrë deti.

— Kush çan kokën për papën! — nuk i dha rëndësi Deni.

— Mos e merr kaq lehtë... Të kam gjetur «Thundrën e hekurt» dhe një libër të Tagorës. I kam në ambulancë. Shpejt duhet të të gjej edhe një manual të

ndihmës së shpejtë, se nuk dua të më shtohet edhe një pacient tjetër me të vjella dhe të marrura mendsh nga deti!

— Do të shqyhem zorrësh dhe nuk do të më shohë askush! — tha Deni me gjithë mend. Ai u nda nga mjeku. Rrugës iu kujtua Rasha dhe shefi i kuadrit. Ishte një trazim që i ngjante zënies së detit. Ndoshta edhe më keq, se nuk e vllte dot...

II

Motobarkat dhe anijet e tjera të peshkimit rrinin puq me njëra-tjetrën, si sardelet në një kuti konserve. Kjo binte më shumë në sy, kur shkëputeshin anijet nga moloja. Pas anijeve vinin sandallat, që ishin lidhur varg dhe tërboheshin duke u shkëputur në bashin dhe barqet e anijeve të tjera. Sandallat ishin shpëtimi, po ishin dhe barra e keqe e detit!

Nuk mendoi të kishte aq miq në molo. I fishkëllyen, i thirrën nga maja e direkëve, e gjuajtën me sardelet e mbetura në kuvertë. Aq shumë u prek nga kjo pritje, sa mendoi që edhe sirena e asaj anijes që po ikte bin-te për të.

— Ej, Den! A të flaku toka?

— Ej, Den! U ktheve të nxjerrësh zorrët prapë?

Në këto të thirrura miqësore kishte gëzim dhe habi. Rrallë dhe krejt rrallë ndodhte të ktheheshin prapë